

3. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2013. – № 9–10. – № 11–13. – Ст. 88.

4. Цвікі В. Міжнародно-правовий захист осіб від насильницьких зникнень / Владислава Цвікі // Європейські перспективи. – 2015. – № 2. – С. 124–130.

Ворожко Роман Володимирович,

здобувач вищої освіти ступеня бакалавр навчально-наукового інституту № 2 Національної академії внутрішніх справ

Мировська Анна Всеволодівна,

професор кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

СПЕЦІАЛЬНІ ЗНАННЯ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Криміногенна обстановка в Україні сьогодні має негативно нестабільний характер, пов'язаний із значним зростанням кількісно-якісних показників рівня злочинності. Так, останнім часом, спостерігається тенденція до інтелектуалізації злочинної діяльності, що проявляється у ретельній підготовці, плануванні до найдрібніших деталей, створенні певних алгоритмів та проведенні розвідувальних і контррозвідувальних заходів, з метою реалізації злочинного умислу та досягнення злочинної мети.

У таких складних умовах, об'єктивність та повнота розслідування може бути забезпечена лише шляхом впровадження новітніх науково-технічних інновацій та застосування можливостей судових експертів. Експертні дослідження є надійним та дієвим засобом доказування у кримінальному провадженні, оскільки саме за допомогою таких досліджень можливо вирішити різні завдання, а в окремих випадках відіграють вирішальну роль у кримінальному судочинстві [4, с. 315].

Разом з тим, ефективність будь-якого дослідження залежить від професійних навиків слідчого, який в процесі розслідування має виступати ініціатором залучення спеціальних знань, а тому повинен повністю розуміти їх роль і можливості, вплив на ухвалення обґрунтованих процесуальних й організаційно-тактичних рішень.

Тобто метою застосування спеціальних знань є безпосереднє сприяння збиранню доказової інформації, необхідної для розкриття, розслідування і попередження злочинів, а також розробка технічних і практичних засобів і методів її збору.

Важливим аспектом використання спеціальних знань, незалежно від форми, є їх відповідність наступним принципам: законності;

планування; організуючій ролі і персональній відповідальності слідчого за проведення та результати слідчих (розшукових) дій; самостійності спеціалістів у виборі засобів і методів виявлення, фіксації, вилучення, дослідження речових доказів; комплексному використанню сил і засобів; безперервності; ефективності.

Питання щодо класифікації форм використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів є досить дискусійними, а існування численних думок щодо критеріїв класифікації таких форм у кримінальному судочинстві достатньо суперечливі та різноманітні [4, с. 316].

Процесуальна форма використання спеціальних знань, у цілому, не викликає заперечень, так як регламентується та визначається нормами процесуального законодавства. Основною ознакою процесуальної форми використання спеціальних знань можна вважати те, що особа, яка здійснює розслідування, мотивуючи своє рішення, на підставі конкретної норми кримінального процесуального законодавства, яка допускає використання допомоги фахівця в подібному випадку. Важливо також зазначити те, що весь комплекс дій, пов'язаних з використанням допомоги фахівця, здійснюється у визначеному законом порядку та оформлюється відповідними процесуальними документами.

До числа головних ознак не можна не віднести і той факт, що результати використання зазначеної форми спеціальної допомоги мають доказове значення та використовуються в процесі доказування, на відміну від непроцесуальної форми.

Сутність застосованих при розслідуванні кримінальних правопорушень спеціальних знань, незалежно від форми, зводиться до сукупності неодноразово апробованих наукових знань, практичних вмінь та навичок, які сформувалися під час отримання загальної та професійної освіти, досвіду роботи за спеціальністю та які можна використати відповідно до процедурних правил кримінального процесуального закону для вирішення його завдань, а розробка статусу спеціаліста, як учасника кримінально-процесуальної діяльності, яка здійснюється в інтересах підвищення ефективності розслідування, шляхом інтенсифікації використання допомоги фахівців є важливим напрямом криміналістичних досліджень [5, с.17].

Таким чином, основними напрямками підвищення ефективності використання спеціальних знань є: законодавче забезпечення використання спеціальних знань, відповідно до потреб практики розслідування злочинів; науково-методичне забезпечення використання спеціальних знань слідчих та експертних підрозділів; забезпечення експертних підрозділів фахівцями високої кваліфікації і в достатній кількості; підвищення рівня техніко-криміналістичної підготовки й оснащення слідчих, інспекторів-криміналістів і експертів; поінформованість слідчих щодо можливостей традиційних і нових видів досліджень; організацію чіткої взаємодії між спеціалістами-криміналістами і слідчим при проведенні слідчих (розшукових) дій.

Список використаних джерел:

1. Бараняк В.М. Проблеми підготовки судових експертів у вищих навчальних закладах України. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2014. № 801. С. 229–233.
2. Криміналістика: підручник / В.В. Пясковський, Ю.М. Чорноус, А.В. Іщенко та ін. Київ, 2015. 704 с.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. №4651-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/4651>. (Дата звернення 01.11.2019 р.).
4. Мировська А.В. Проблеми правового регулювання використання спеціальних знань у розслідуванні фальшивомонетництва. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. № 24. 2012. С. 313–319.
5. Мировська А.В. Концептуальні положення використання спеціальних знань при розслідуванні фальшивомонетництва. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. № 2. 2014. С.15–19.

Жигadlo Марія Петрівна,

здобувач вищої освіти ступеня бакалавр навчально-наукового інституту № 2 Національної академії внутрішніх справ

Мировська Анна Всеволодівна,

професор кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ЗАСТОСУВАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ПРОФАЙЛІНГУ – ЯК МЕТОДУ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ

На сучасному етапі розвитку українського суспільства гостро постає проблема здійснення ефективної протидії злочинності. Нейтралізація цього явища була і залишається одним із пріоритетних напрямів роботи правоохоронних органів та передбачає застосування у процесі розкриття та розслідування злочинів прогресивних технологій, новітніх технічних засобів та високотехнологічних продуктів.

В свою чергу, перераховані інноваційні фактори певним чином детермінують злочинність, тобто обумовлюють взаємозалежність якісних та кількісних змін у зовнішній та внутрішній структурі злочинності від процесів впровадження сучасних методів та методик спрямованих на боротьбу з нею.

Такі негативні тенденції створюють об'єктивні умови до використання не тільки класичних методів криміналістики щодо виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень, а і до впровадження прийомів, запозичених з інших сфер діяльності та адаптованих для потреб подолання злочинності.